

वागीश्वरी

The Bagiswori

वागीश्वरी मा.वि.मा होटल
मानेजमेन्ट अध्ययनरत छात्र
आफ्नो थप प्रतिभा प्रस्तुत
गर्दै

अड्डे ८

आइतबार, ८ पुस २०८०

Sunday, 24 Dec 2023

लैंड्रिंग क्षेत्र विस्तृत १६ दिन अभियान
र गरिब महिलाको प्रश्न

क्रिकेट

पृष्ठ २

विद्यार्थीहरूको पहलमा
पहिलो खाद्य मेला

पृष्ठ ३

वागीश्वरी मा.वि.मा
मानेजमेन्ट अध्ययनरत छात्र
आफ्नो प्रतिभा प्रस्तुत
गर्दै

वागीश्वरी मा.वि./कलेज सञ्चिति कोषको साताँ साधारणसभा सम्पन्न “शैक्षिक गुणस्तर नै जनताको विश्वास जित्ने हाम्रो बलियो आधार हो ।”

भक्तपुर । वागीश्वरी मा.वि./कलेज सञ्चिति कोषको साताँ साधारणसभा कलेज व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं नगर प्रमुख सुनिल प्रजापतिको आतिथ्यमा मङ्गिसर २३ सम्पन्न भयो । सभामा अतिथि प्रजापतिले अरू कसैको सहयोगमा भन्दा आफै मेहनत र परिश्रमबाट संस्थालाई नमुना बनाउने प्रयास गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

हाम्रो देश बनाउने दायित्व हाम्रै हो भन्ने भावना हातीमा हुनुपर्ने भन्दै उहाँले हामी नियमानुसार काम गछाँ, जनतामा आधारित विकासलाई जोड दिन्छौं भन्नुभयो ।

उहाँले आर्थिक अनुशासन कडाइका साथ पालना गर्दै पारदर्शिता बँगालेर जनताको विश्वास जितेर अधि बढ्नुपर्ने बताउनुभयो ।

शिक्षक र कर्मचारी मेहनती, परिश्रमी, अनुशासित भएमात्रै वागीश्वरी शैक्षिक संस्था

राम्रो हुने चर्चा गर्दै उहाँले शिक्षक र कर्मचारीहरू देशको आवश्यकतामा आएर पनि देश र जनताको सेवा गर्नुपर्ने हुन सक्छ भन्नुभयो ।

नेपाली युवालाई विदेश

पठाउने नीतिको आलोचना गर्दै उहाँले अबको २० वर्षपछि यसको नकारात्मक नतिजा देशले भोग्नुपर्ने र त्यसबेला पछ्याएर केही नहुने हुँदा आजै सचेत हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

सरकारको गलत नीतिका

कारण नेपाली काउली सस्तो हुँदा सडकमा फाल्नुपर्ने र भारतीय आयातीत प्याज बजारमा महाँगो भएको उल्लेख गर्ने आत्मनिर्भरतामा जोड दिन सुझाव दिनुभयो ।

उहाँले विद्यार्थी नभए कर्मचारी शिक्षक पनि नचाहिने

अवस्था आउन सक्छ, यसतर्फ सबैको ध्यान जानुपर्छ भन्नुभयो ।

वागीश्वरी मा.वि.

व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रवीन्द्र ज्याखले आजको वागीश्वरी आजका शिक्षक कर्मचारीको मेहनतले मात्र बनेको नभई पूर्वजको योगदानलाई नविर्सन आग ह गर्नु भयो । सामुदायिक भावना, देशभक्त नागरिक उत्पादनको जिम्मेवारीबोध आजको आवश्यकता रहेको चर्चा गर्दै उहाँले शिक्षक गुणस्तरमा विशेष जोड दिनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, “शैक्षिक गुणस्तर नै जनताको विश्वास जित्ने हाम्रो बलियो आधार हो ।”

सभामा +२ का संयोजक ज्ञानसागर प्रजापतिले अनावश्यक खर्च जोगाउनु पनि आमदानी भएकोले भितव्यवितामा ध्यान दिन सुझाव दिनुभयो ।

कोषको अध्यक्ष धनकुमार श्रेष्ठले वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको उक्त सभामा सहायक

प्रब्रह्म उपर्याप्ति र उक्त सुवालले पनि शुभकामना मन्तव्य दिनुभएको थियो ।

शिक्षक विश्वेश्वर मानन्धरले पनि बोल्नुभएको सभामा उपस्थित रमेश गोसाई, दिनेश प्रधान, सदीन्द्र प्रजापतिलगायत्रले कोषको लागि विभिन्न सुझावहरू दिनुभएको थियो भने भने सभाध्यक्ष प्र.अ. कृष्णप्रसाद धन्द्याले प्राप्त सुझावमाथि कोष सञ्चालक समितिमा छलफल गर्ने र त्यसलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिले आफौ क्षमताअनुसार काम गर्ने विश्वास दिलाउनुभयो ।

सभाले रु. १ करोड १६ लाख १० हजार ५२८ रुपैयाँ को वित्तीय अवस्था रहेको प्रतिवेदन सर्व सम्मितिले पारित गरेको थियो भेलाले आगामी ३ वर्षको लागि धनकुमार श्रेष्ठको अध्यक्षतामा पाँच सदस्यीय कोष सञ्चालक समिति पनि चयन गरिएको छ ।

उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमबाटे अन्तर्क्रिया

भक्तपुर । वागीश्वरी कलेज, तुमचो कमलविनायकमा उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमबाटे मङ्गिसर १९ एक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो । विश्वविद्यालय अनुदान आयोग र वागीश्वरी कलेजको संयुक्त आयोजनामा भएको उक्त कार्यक्रममा उद्यमशीलताको लागि छानिएका विद्यार्थीहरूसँग आयोगका विज्ञापनले अन्तर्क्रिया गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा आयोगको अनुसन्धान तथा छात्रवृत्ति विभागका प्रा.डा. लालप्रसाद अमगाईले देशको युवा जनशक्ति विदेश प्रयास भइरहेकोमा चिन्ता व्यक्त गर्दै विदेशमा एक नेपालीले अर्को नेपालीलाई गोली हानाहान गरी मारिरहेको युक्तेन-रस्युद्धको चर्चा गर्नुभयो । सुदूरपश्चिमाञ्चल विश्वविद्यालयमा आफू डीन भई

कार्यक्रमको विद्यार्थीहरू ‘लर्न एण्ड अर्न’ कार्यक्रमअन्तर्गत इजरायल जाँदा १० जना हानोहार युवाहरूले ज्यान गुमाएको पीढा पोखै उहाँले अधि जानुर्नु बताउनुभयो ।

अब नेपाली युवाले नेपालमै उद्यम गर्न लगाउन आयोगले यो कार्यक्रम ल्याएको बताउनुभयो ।

आयोगको उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमको क्रममा सबभन्दा पहिले वागीश्वरी कलेजबाटै काम थालेको हुँदा अरूको निमिति यो प्रेरणादायी हुनुपर्ने भाव व्यक्त गर्दै उहाँले हरेक नेपाली युवामा अब देशभक्ति भावना जानुर्नें र यही आफौ उज्ज्वल भविष्य खोज्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रममा प्रा.डा. मोहन अर्यालले कक्षा कोठाको पाठसित उद्यमशीलता जोड्ने प्रयास भइरहेको चर्चा गर्दै सङ्केतमा अपनो ४० प्रतिशत र आयोगको ६० प्रतिशत लगानी हुने र पाँच वर्षपछि उक्त पूँजी कलेजमै तिरी नयाँ विद्यार्थीलाई पूँजी लगानी गर्न लगाउने हुनुपर्छ भन्नुभयो । अनेक असफलताहरूको अनुभवबाट

खारिएरै सफलता हात लाग्ने चर्चा गर्दै उहाँले नयाँ पुस्ताको जोश जाँगर र पुरानो पुस्ताको अनुभव मिलाएर अधि जानुर्नु बताउनुभयो ।

त्यस्तै आयोगका पूर्विनिर्देशक एवं विज्ञ डा. प्रमोद पौडेलले विद्यार्थीलाई विनाधितो र विनाव्याज आयोगले कलेज मार्फत विभिन्न विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

पौडेलले विद्यार्थीलाई विनाधितो र विनाव्याज आयोगले कलेज मार्फत विभिन्न विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

लैंड्रिंग क्षेत्र विस्तृतमा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम

सरिना वाडे

भक्तपुर । लैंड्रिंग क्षेत्र विस्तृतको १६ दिने अभियानको अवसरमा वागीश्वरी कलेज, भक्तपुर नगरपालिका वडा नं. ९, भक्तपुर जिल्ला प्रहरी परिसर, भक्तपुर अस्पताल अन्तर्गत ओसीएमसी संस्थाको संयुक्त सहकार्यमा कमलविनायक, तुमचोस्थित मङ्गिसर २४ गते का दिन वागीश्वरी कलेजको सभा हलमा विद्यार्थीहरू माझ अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रमका संयोजक तथा भक्तपुर नगरपालिका वडा नं. ९का जनप्रतिनिधि इन्द्रबहादुर प्याठले विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रमका संयोजक तथा भक्तपुर नगरपालिका वडा नं. ९का जनप्रतिनिधि इन्द्रबहादुर प्याठले विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

विद्यार्थीहरूले यस्ता जनचेतनामूलक ज्ञानहरू आफूसँगै अरूलाई पनि सचेत गराउनु पर्ने बताउनुभयो ।

त्यसै गरी कार्यक्रममा

ज्ञानहरू नगरपालिका कार्यपालिका सदस्य छोरीमै या सुजखुले नेपालमा एक दशकभित्र करिब १ लाख ३३ हजार ८५६ वटा लैंड्रिंग क्षेत्रको उजुरी दर्ता भएको तथ्याङ्क उल्लेख गर्दै महिला तथा बालबालिकामा आर्थिक, शिक्षा, जस्ता जनचेतना

जागेपछि केही हदसम्म सुधार भएको जानकारी

मजबूत इच्छाशक्ति भएका मानिसका निमित्त असम्भव भन्ने कुरा केही छैन । सम्भाव्यता भन्ने कुरा भविष्यलाई माया गर्ने मानिसका लागि मात्र रहेको हुन्छ । कोरियाली भाषामा असम्भव भन्ने शब्द नै छैन ।

□ किम जोड इल

सम्पादकीय

एसईमा सुधारको पाइला

राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड सानोठिमी भक्तपुरका परीक्षा नियन्त्रक डा. महाश्रम शर्माले यसवर्षको २०८० साल एसईमा परीक्षादेखि पैतीस प्रतिशत नल्याउने हरेक विषयमा ग्रेडविहीन अर्थात नन्येडेड (NG) लागु हुने जानकारी दिनुभएको छ । यसअघि यस्तो एनजी प्रणाली नहुँदै विद्यार्थीहरूमा ‘परीक्षामा कोही फेल नहुने’ भन्ने आम धारणा बस्त पुगेको थियो । त्यो धारणाले विद्यार्थीको मनमस्तिष्कबाट फेलको त्रास त हट्यो साथै परीक्षामा पास हुनुपर्छ भनी मिहिनेत गरी पढ्ने संस्कारमा समेत धक्का लाग्यो । परिणामतः एसएलसी हटाई एसईमा लागु गरेदेखि शिक्षाको गुणात्मकतामा क्रमशः छास आउन थाल्यो । शैक्षिक गुणस्तर छास आउनाको अनेक कारणहरूमध्ये एउटा प्रमुख कारण यसलाई नै मानिएको छ ।

हुन त शैक्षिक गुणस्तर खस्कनुका अनेक अन्य कारणहरू पनि नभएका होइनन् । शिक्षामा सरकारको लगानी नै कम भएपछि प्रतिफल पनि कम नै हुनु स्वाभाविकै हो । देशभर आवश्यक शिक्षक दरबन्दी नै पूर्ति नहुँदा प्रा.वि र नि.मा.वि. शिक्षकहरूबाटै मा.वि धान्नुपर्ने धेरै स्कुलहरू छन् । विषयगत शिक्षकहरूको अभाव, प्रयोगशालाको अभाव, भौतिक पूर्वाधारको अपर्याप्तता र कर्मचारी दरबन्दी र सेवा सुविधाको अभाव, निरीक्षण अनुगमन अनि दण्ड पुरस्कारको अभावलगायत धेरै पक्षहरू पनि शैक्षिक गुणस्तरसित सम्बन्धित छन् ।

यी बाहेक समय सुहाउँदो पाठ्यक्रम नहुँदा पढेर परीक्षा उत्तीर्ण गरेका मात्र नभई उच्च ग्रेड हासिल गरेका विद्यार्थीहरूसमेत बेरोजगार भएर बस्तुपद्धा नयाँ पुस्तामा पढाईप्रति नै वितृष्णा जागेको पाइन्छ । परिणामतः विद्यालय, विश्वविद्यालयका कक्षाहरूमा भन्दा पनि विदेश जान अन्तर्राष्ट्रिय त्रिभुवान विमानस्थलमा युवाहरूको भीड लाग्ने गरेको छ । कलेजहरू विद्यालयमा युवाहरूको भीड लाग्ने हुँदैछन् । यस्तो अवस्थामा शिक्षाका जिम्मेवार उच्चाधिकारीहरूले गम्भीर हुनै पर्ने भएको छ । अब सानोतिनो सुधारले देशको शैक्षिक अवस्था सुधिने अवस्था छैन ।

ढिलो भए पनि राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले एउटा सुधारको पाइला चालेको छ । यसको सकारात्मक परिणाम अबका २-४ वर्षपछि देखिने नै छ । थप सकारात्मक परिणामको लागि देशप्रति चिन्ति सम्पूर्ण पक्षले उत्तिकै चिन्ता र चासो देखाउनु जर्ही छ । अन्यथा शिक्षा बिग्रे समग्र देश बिग्रन धेरै समय लाग्नेछैन ।

लैड्गिक हिंसाविरुद्ध १६ दिन अभियान

र गरिब महिलाको प्रश्न

विवेक

ने पालमा लैड्गिक हिंसाविरुद्ध अभियान ९ मङ्गलसिर (२५ नोभेम्बरदेखि १० डिसेम्बर) सम्म विभिन्न कार्यक्रमका साथ सम्पन्न भयो । नेपाल सरकारले नै १६ दिने लैड्गिक हिंसाविरुद्ध अभियान चलाउन स्थानीय तहलगायत विभिन्न सङ्घ-संस्थाहरूलाई पत्राचार गर बमोजिम उक्त अभियान सञ्चालन भएको हो ।

ने पालमा २०८४ सालदेखि नै यो अभियान चलाउदै आएको हो । विदेशी पैसाबाट चले एनजीओ, आइएनजीओ र सरकारको सर्वात बजेट खर्च गरी सरकारी सङ्घ-संस्थाहरूले यो कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै आएका हुन् । साढे दुई दशकसम्म निरन्तर अभियान चलाएपछि त्यसका उल्लेख्य प्रगति समाजमा देखा पर्नुपर्नु थियो अर्थात लैड्गिक हिंसामा निकै कमी आउनु पर्ने थियो । हरेक वर्ष हत्या, हिंसामा, बलात्कार, दुर्यवहारका घटनाहरू भन् भन्न बढ्दै छन् । अभियान ठूलूला होटल, रेस्टरेन्ट, पार्टी प्यालेसहरूमा सञ्चालन गर्दैमा त्यसले आफ्नो लक्ष्य प्राप्त गर्न सक्दैन भने एक उदाहरण आजको वास्तविकता हो ।

राजधानी समेत रहेको वागमती प्रदेशको तथ्याङ्क हेरौँ ! प्रदेश प्रहरी कार्यालय हेटौडाका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा वागमती प्रदेशका १० वटा जिल्लामा २,२९९ वटा लैड्गिक हिंसाका घटना भए भने आ.व. २०७९/८० मा २,५२० वटा लैड्गिक हिंसाका घटना भएका थिए (राजधानी १८ मङ्गलसिर) । दुई वर्षपछि पनि त्यो सङ्घव्या ३९९ ले बढेको देखाइएको छ । यो देशभरिकै तस्विर हो । त्यसैले सरकारले अभियान सञ्चालन गर्दैमा हिंसा न्यूनीकरण हुने भए वर्षभरिमा यस्ता धेरै किसिमका अभियानहरू चलाउँछ तर कूनैमा पनि सफल भएको देखिन्दैन । कारण लैड्गिक हिंसाका स्रोतबाटे सरकार र सङ्घ-संस्थाले ध्यान दिएको देखिन्दैन ।

लैड्गिक हिंसा बढनुको मुख्य कारण विद्यमान राजनैतिक व्यवस्था नै हो । ने पालमा अहिले पुँजीवादी व्यवस्था छ । यो राजनैतिक व्यवस्थामा धनी र गरिबबिचको खाडल गहिरिँदै जाने भएको कारण गरिबहरू प्रजातन्त्र र मानव अधिकारको उपभोगबाट वञ्चित हुन्छन् । गरिबीको कारण महिलाहरू, बालबालिकाहरू अरूका घरमा नोकर, चाकर बस्तु पर्नु बाध्यता छन् । आफ्नो घरमा काम गर्न राख्ने का कति महिलाहरूलाई मालिकहरू नै दुर्यवहार र बलात्कार गर्दैन, पैसाका लागि बेचिखन गर्दैन । हरेक दिनजसा पत्रपत्रिकामा आउने

समाचारहरूले यही कुरा बताइरहेका छन् ।

कार्यस्थलमा यौनजन्य दुव्यवहार, बलात्कारपछि हत्या, केटीहरू बेचिखन, कुटपिट गरी अङ्गभङ्ग गरेका धेरै घटनाहरू सार्वजनिक भइरहेका छन् । त्यसमा अशिक्षित परिवारमात्र होइन, शिक्षित र सभ्य भनिएका मानिसहरूको संलग्नता पनि उत्तिकै पाइएको छ । तर गरिबीको कारण कैयौँ पीडितहरूल आफ्नो पीडा सम्बन्धित ठाउँसम्म पुन्याउन सक्दैनन् । प्रहरीसम्म उजुरी गरी हालेको अवस्थामा पनि कतिपय प्रहरी चौकीमा बस्नेहरूले गरिब परिवारको त्यो पीडा बुझ्ने कोसिस गर्दैनन् । उजुरी दर्ता गरेकै खण्डमा पनि ठाठाबाठाहरू मिलेर उजुरी फिर्ता लिन लगाउने, अभियुक्तलाई भगाउने, पीडित महिलाहरूको केही प्रलोभन दिएर अदालतमा बयान फेर्न लगाउने, साक्षीहरूले पीडितको पक्षमा उपस्थित भई नदिने, पीडितले बयान फेर्न नमानेको अवस्थामा डर, धम्की र त्रास देखाई गाउँबाट विस्थापित हुनुपर्नु अवस्थामा पुन्याउने जस्ता घटनाहरू दैनिकजसो हामीले देखी भोगिरहेका छौँ ।

कानुन निर्माण हुँदैमा

लैड्गिक हिंसामा कमी आउने आशा गर्नु हुन्न । कानुन आफै कार्यान्वयनमा आउने होइन । त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने पक्ष अभ प्रभावकारी हुनु आवश्यक छ । ने पालको संविधान र कानुनमा समानताका थुप्रै व्यवस्थाहरू छन् । सबै नागरिक कानुनको दृष्टिमा समान हुने छ (धारा १८ उपधारा १), सामान्य कानुनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धम्की, वर्ण, जात जाति, लिङ्ग, शारीरिक अवस्था ... यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव गरिने छैन (उपधारा २), पृथ्ये क नागरिकलाई लैड्गिक भेदभावविनासमान वर्षीय हक हुनेछ (धारा ३८, उपधारा १), लगायतको व्यवस्था गरिएको छ । संविधानको यो प्रावधान कार्यान्वयनमा भने अत्यन्त फितलो देखिन्छ ।

हरेक वर्ष सरकारले राम्रा राम्रा नाराहरू तय गर्दै । यस वर्षको नारा पनि लैड्गिक हिंसा अन्यको सुनिश्चितता, महिला र बालबालिकामा लगानीका ऐक्यबद्धता राखिएको छ । नारा जितसुकै राम्रो र कर्णप्रिय भए पनि जनताको भावनाअनुसार काम हुन सक्दैन भने त्यसको कुनै अर्थ हुँदैन ।

महिलाहरू नीति निर्माण

तहमा पुग्दैमा महिलाको समस्या समाधान हुन सक्दैन । त्यसो हुदै हो त नेपालमा महिलासम्बन्धी समस्या निकै कम हुनुपर्ने थियो । राष्ट्रपति, प्रधान न्यायाधीश, सभामुख समेत नेपालमा महिला

भइसकेका छन् । कानुनमै सङ्घ र प्रदेशमा ३३ प्रतिशत र स्थानीय तहमा ४० प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिएको छ । प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभामुख/अध्यक्ष र उपसभामुख/उपाध्यक्षमध्ये १ महिला हुनुपर्ने तथा स्थानीय तहमा प्रमुख/अध्यक्ष

र उपप्रमुख/उपाध्यक्षमध्य १ महिला अनिवार्य गरिएको छ । उच्च पदमा ५० प्रतिशत महिलाको लागि आरक्षणका व्यवस्था गरिएको छ । विश्वको कम देशहरूमा मात्र यस्तो व्यवस्था होला । अहिले महिलाहरू सरकारका धेरै क्षेत्रमा बसेर काम गरिरहेका छन् । खोइत महिला हिंसामा कमी आएको ?

कतिजना महिला शासन सत्तामा पुगेभन्दा पनि कुन वर्गका महिला नीति निर्माण तहमा पुगे भनेर हेर्नु आवश्यक छ । जनप्रतिनिधिमूलक संस्थाहरूमा हजारौंको सङ्घर्ष्यामा महिलाहरू पुगिसके । अझै ग्रामीण क्षेत्रमा छाउपडी प्रथा, बाक्सी जस्तो अन्धविश्वासमा कमी आउन सकेको छैन । त्यसको अन्त्यको नाउँमा विदेशीहरूले कति डलर खर्च गरे ? नेपाल सरकारले कति बजेट व्यवहार पाए ? त्यसको कुनै हिसाबिकतावै छैन ।

महिला हिंसा पीडितहरूमा अधिकांश आर्थिक रूपले पछाडि परेका वर्ग वा परिवारकै हुने गर्दैन् । शिक्षा र चेतनास्तरको कमी नै त्यसको मुख्य कारण हो । त्यसैले महिलाहरूले क्षेत्रमा अवस्थामा भएको विदेशी भूमिमा पसिना बगाएर कमाएर ल्याएर ल्याएर ल्याएर क्षेत्रमा अवस्थामा भएको विदेशी भूमिमा पसिना बगाएर कमाएर ल्याएर ल्याएर क्षेत्रमा अ

विद्यार्थीहरूको पहलमा पहिलो खाद्य मेला

भक्तपुर । विद्यार्थीहरू कोही पानीपुरी खाँदै त कोही पानीपुरी बनाउँदै । कोही रसियन सलाद खाँदै त कोही योमरी बनाउँदै । कोही गाउँदै, कोही नाच्दै, कोही भादगाउँले टोपी किन्दै लाउँदै । वागीश्वरी क्लेज तुमचो कमलविनायकको प्राङ्गणमा मङ्सिर २२ गते का दिन विद्यार्थीहरूको भरिभराउ दृश्य हो यो ।

घरमा आफै पकाएर खाइयो वा खुवाइयो थाहा छैन । तर आज भने जति पकाए पनि

नथ्याउने पकाउनेहरू पकाइरहेका छन् यता टिकट काउण्टरमा टिकट काट्नेलाई उतिकै भ्याइनभाई । हाफ प्लेटको रु.३० र फुलप्लेटको रु.६० ।

बढारकुढारको टोली उतिकै सक्रिय, भाँडाकुडा माझ्ने टिम पनि उतिकै व्यस्त ।

सबैतर ध्यान दिइहनेश्वरी टिकट काउण्टरमा गणेशप्रसाद दुवाल, दिलिप वासुकला र रोजी गाइसी संबैलाई निर्देशन दिन यताउता निगरानी मै बेफुर्सद !

वागीश्वरी मा.वि., वागीश्वरी क्लेज र वागीश्वरी क्लेज अफ म्यानेजमेन्टको संयुक्त आयोजनामा कक्षा १२ मा अध्ययनरत होटेल मानेजमेन्टका विद्यार्थीहरूको पहलमा भएको 'पहिलो खाद्य मेला २०८०'को हुँदै थियो ।

मेलामा १० वटा स्टलको व्यवस्था गरिएको थियो । पहिलो स्टल टिकट काउण्टर, दोस्रो, तेस्रो, चौथो, पाँचौ, छैठौ, सातौ, आठौ स्टलमा विभिन्न खाद्य परिकारहरू तर्फौ स्टलमा वागीश्वरी उद्यमशील कार्यक्रमको घरेलु उत्पादन बिक्री कक्ष थियो भने दशौ स्टल मनोरञ्जनको लागि राखिएको थियो ।

मनोरञ्जन स्टलमा 'भवाइस अफ वागीश्वरी'का प्रतिभाहरूले गीत गाएर मेलालाई उल्लासमय बनाइरहेका थिए भने उद्यमशील कार्यक्रमको उत्पादन बिक्री कक्षमा पुराना घरेलु कपडाबाट निर्मित विभिन्न चार

प्रकारका वस्तुहरूका साथै भादगाउँले टोपी राखिएका थिए । उद्यमशील शिक्षिका निष्ठा कायफ भन्नुहुन्छ- 'बिक्रीमा ल्याएका सबै सामानहरू बिके । 'पहिलो अनुभव भएकाले कति बिक्री हुन्छ भनेर अनुमान गर्न सकिएको थिएन जे होस् खुशी छु उत्साहित छु ।'

शिक्षिका कायफको उत्पादन बीबीए दोस्रो वर्षको मार्केटिङ्गका विद्यार्थीले बेचेर मार्केटिङ्गको व्यावहारिक ज्ञान बढाउँदै थिए ।

खाद्य स्टलहरूमा क्रमशः

पानीपुरी चटपटे, हट एण्ड सावर

सुप, रसियन फुड सलाद, चिकेन

एण्ड पोटाटो, मःम (भेज, बफ,

चिकेन), मिट बल, योमरी, मकटेल

ब्रेभरेज राखिएका थिए ।

मेलाको उद्घाटन गर्दै विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रवीन्द्र ज्याख्वले पढेर जानेका कुराहरू व्यवहारमा उतार्ने यो प्रयास प्रशंसनीय भएको भाव

व्यक्त गर्दै अब विद्यार्थीले आफै

कमाउँदै पढ्दै गर्नुपर्नेमा जोड

दिनभयो ।

कार्यक्रममा खाद्य मेलाको सफलताको कामना गर्दै नगर शिक्षा शाखा प्रमुख कृष्णप्रसाद कर्माचार्यले यस्तो मेला बर्सेनि आयोजना गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

प्रधानाध्यापक कृष्णप्रसाद धन्छाले मेला सफल पार्न सहयोग गर्ने सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभयो भने कार्यक्रममा वागीश्वरी क्लेजका प्राचार्य धन कुमार श्रे ष्ठले पनि

शुभकामना मन्तव्य दिनुभएको थियो ।

मेला सफलतापूर्वक सम्पन्न भएपछि शिक्षक

गणे शप साद दुवाल ले साथदिने सबैप्रति हार्दिक आभार भन्नुभयो- 'वागीश्वरीमा होटल

मानेजमेन्टले इतिहास रचन पाएकोमा निकै खुशी छु,

साथदिने सबैप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।'

मेला आयोजना गर्न शिक्षक

निर्वाह गर्नुभएको थियो भने प्लस टु इन्वार्ज गेहेन्प्रसाद दाहालले समग्र रेखेखको भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो ।

भक्तपुरको रानीपोखरी

जेनिसा गाईजु

भक्तपुरस्थित रानीपोखरी सैनिक आवासीय महाविद्यालय, सल्लाधारीले तालिम केन्द्र निर्माणका क्रममा जग्गा अधिग्रहण भएसँगै सुरक्षाको कारण देखाउदै रानीपोखरी क्षेत्रमा आवतजावत गर्न बन्द गरिएको थियो । रानीपोखरी भक्तपुरको एक ऐतिहासिक पोखरी हो । यो पोखरी भक्तपुरको दुई पोखरीहरूमध्ये एउटा हो । यो भक्तपुरको शाही केन्द्रबिन्दुबाट लगभग १०० मिटर दूरीमा छ । १, ७५, २३२ स्वायर फिट क्षेत्रलमा फैलिएको यस पोखरी ६८७२.२५ स्वायर फिटको पोखरी रहेको छ ।

कुनै समय सैनिक तालिमको रूपमा रहेको यस क्षेत्र भक्तपुरको नेवार समुदायको देवालीपूजा (दिगुःपुजा) गर्न रानीपोखरीमा वर्षको त्यही एकदिन बाहेक अरू दिन प्रवेश निषेध गरिएको थियो । काठमाडौंको रानीपोखरीभन्दा ४० वर्ष पुरानो भक्तपुरको रानीपोखरी भक्तपुर नगरपालिकाको पहलमा साधारण जनताका लागि पुनःखुला गर्ने गरी मल्लकालीन शैलीमा पुनः निर्माण गरिएको हो । तीन चरणमा निर्माण गरिएको यस पोखरीको कुल बजेट करिब १ करोड रहेकोमा स्थानीयको सहयोगले ५० लाखमै तयार भएको स्थानीय निकायको जानकारी रहेको छ । पुनः निर्माणको सिलसिलामा पोखरीमा पानी भर्नी, इटटा छापाइ तथा भौतिक संरचनाको निर्माणसँगै वरिपरि पुतली बगैँचाका लागि वृक्षारोपणको योजना रहेको थियो ।

स्थापित शिलालेखहरूका अनुसार भक्तपुरको रानीपोखरी वि.सं. १६८७ (१६३० ई.सं., ७५० न.स.) मा मात्र ५ महिनाको समयमा निर्माण भएको थियो भने काठमाडौंको रानीपोखरी वि.सं. १७२७ मा निर्माण भएको हो । त्यही भएर

काठमाडौंको रानीपोखरीलाई 'न्हु पखु' अर्थात् नयाँ पोखरी

भनिन्थ्यो । भक्तपुरको रानीपोखरी

रानी राज्यलक्ष्मीको सम्झना

स्वरूप राजा जगतज्योति मल्लले

निर्माण गर्न लगाएको

अभिलेखहरूमा उल्लेख गरिएको पाइन्छ ।

भक्तपुरको रानीपोखरीलाई सर्पको

टाउको, बिचको शरीर सिद्धोपोखरी र

नः पुखुलाई सर्पको पृच्छर मानिने यी

तिनवटा पोखरीलाई तीन दिवीबिही पनि

भनिने किंवदन्ती रहेको पाइन्छ ।

तीन पोखरी मिलेर सर्प बन्ने मान्यता रहेको

हुँदा केही लोककथाअनुसार रानीपोखरीको

विचमा बासुकी नागको टाउकोको मूर्तिको

प्रतिमा रहेको मान्यता रहेको छ ।

काठमाडौंस्थित रानीपोखरी ओझेलमा परेको

र प्रताप मल्लले भक्तपुरमा आक्रमण गर्ने

क्रममा भक्तपुरमा रहेको रानीपोखरी भक्ताएका

मानिन्छ । पछि प्रताप मल्लले बिगरिएको

रानीपोखरीलाई जितामित्र मल्लले वि.सं.

१७३५ मा पुनः निर्माण गरेको थिए ।

भक्तपुरका प्रजापति, अवाल, जोच्छे, महर्जन, भुजितु, राजलवट समुदायका नेवारहरूको देवल देवता वरपर रहेको हुँदा हरेक वर्ष यहाँ कुल पूजा हुने गरिन्छ ।

हरेक १२ वर्षे मेलामा आयोजना हुने हरिसिद्धि नाच र नरदेवी नाचलाई स्वागतको क्रममा भक्तपुर राज्यमा प्रवेश गर्नु अघि नरठकसहितको टोली

रानीपोखरीको दक्षिण भागमा रहेको सत्तलमा विश्राम गर्ने चलन रहेको स्थानीय बुढापाका बताउनुहुन्छ ।

औपचारिक सूचना पाएपछि टोलीलाई स्वागत गरी सहर भित्र

प्रवेशको प्रबन्ध गरिने चलन रहेको छ ।

मल्लकालमा नेपालमण्डलका राजा, मन्त्री,

भारदारलगाएका उच्चपदस्थ व्यक्तिको

भेटघाट हुने थलोको रूपमा पनि मानिन्छ

साथै नवआगान्तुक पाहुनाको स्वागत स्थलको

रूपमा पनि इतिहासहरूमा उल्लेख रहेको

पाइन्छ ।

मल्लकालमा नेपालमण्डलका राजा, मन्त्री,

भारदारलगाएका उच्चपदस्थ व्यक्तिको

भेटघाट हुने थलोको रूपमा पनि मानिन्छ

साथै नवआगान्तुक पाहुनाको स्वागत स्थलको

रूपमा पनि इतिहासहरूमा उल्लेख रहेको

पाइन्छ ।

भक्तपुरमा ६-७ वटा यस्ता हिलिङ सेन्टर रहेको र दैनिक ४०-५० जना यस विधिद्वारा उपचार गराउने रहेको पाइन्छ । बावल हिलिङका लागि बढी जसो विदेशी पर्यटकको मात्र चासो रहेको र यसको उपचार विधि सबैको पहुँचमा नभएको हुँदा

नेपालीहरूले कमै प्रयोग गर्दै आएका छन् ।

यस्ता फाइदाजनक उपचार विधिलाई सबै ठाउँमा प्रोत्साहित गर्न सके कुनै पनि साइड इफेक्टिविना शरीरमा भएका नकारात्मक शक्ति हटन सक्ने र रोग मुक्त शरीर बन्न सक्ने कुरा सोचन सकिन्छ ।

नेपाली बजारमा यसको महत्त्व बुझे अधिकाश व्यक्तिले सहज र फाइदा जनक उपचार पाउन सक्ने साथै रोग मुक्त राष्ट्र बन्न सक्ने कुरा उपचार दाता रिया कपालीले बताउनुभएको छ ।

यसपछि नेपालमा सन् २००० बाट यसको प्रयोजन हुन थाल्यो ।

परम्परागत उपचार विधिको अवलोकन

मालती पराजुली

वागीश्वरी कलेज स्नातक तह चौथो वर्षका ग्रामीण विकास र समाज कार्यका विद्यार्थीहरूलाई भक्तपुर हिलिङ बावल (Bowl) सेन्टर भ.न.पा टौमढीमा परम्परागत उपचार विधिको अवलोकन कार्य सम्पन्न भएको छ ।

अवलोकनमा उत्त लिलिङ सेन्टरका उपचारकर्ता रिया कपालीले उपचार विधिमा प्रयोग हुने विभिन्न प्रकारका बावलहरू, बावल निर्माणमा प्रयोग हुने धातुहरू, समय, लागत, जनशक्तिकाकारे थुपै जानकारी दिनुभयो । उहाँले धनिका माध्यमबाट कसरी उपचार गराइन्छ भनेर सैद्धान्तिक र व्यावहारिक रूपमा प्रस्तुत गर्नुभयो । विभिन्न रोगका लागि फरक फरक बावलको प्रयोग गर्दै उपचार गराउने र यसको प्रयोगले शरीरमा मानसिक, शारीरिक समस्याहरू छुटै जाने जानकारी दिनुभयो । यस

लैंगिक हिंसाविरुद्धमा...

समयमै सचेत हुनुपने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रहरी परिसर भक्तपुरको निरिक्षक शुक्रदेव पौडेलले अपराधरहित समाजको सुनिश्चितता, नेपाल प्रहरीको प्रतिबद्धता शीर्षकअन्तर्गत विद्यार्थीहरू माझ लैंगिक हिंसाका प्रकार, यसका घटनाका अवस्था, कानुनी उपचार, चूनीती, सुभाव तथा विभिन्न लैंगिक हिंसासम्बन्ध जनचेतनामूलक प्रशिक्षण दिनुभयो । सामाजिक एवं वर्तमान समाजमा नयाँ प्रविधिको विकास सँगसँगै आपराधिक हिंसाका जटिल अवस्थाका बारे अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा निरीक्षक पौडेलले जानकारी दिनुभयो ।

कार्यक्रममा डा. सबन म श्रेष्ठले लैंगिक हिंसामा हुने गतिविधि, समाजमा नयाँ प्रविधिको विकास सँगसँगै आपराधिक हिंसाका विद्यार्थीहरूको अवस्थाका बारे जानकारी दिनुभयो भने वागीश्वरी कलेजका प्राचार्य धनकुमार

बावलको प्रयोगले लगातार दुई हप्तासम्म उपचार गराउँदा शरीरमा भएका नकारात्मक शक्ति नष्ट हुने र सकारात्मक शक्तिलाई सहयोग पुऱ्याउने हुँदा यस बावल हिलिङले कुनै पनि साइड इफेक्ट नपाइन्छ ।

भनेको उपचार विधिका विवरण विद्यिता निकै महत्त्वपूर्ण र प्रभावशाली रहेको पाइन्छ ।

१९८० तिर पर्यटकहरू भक्तपुरमा धुम्न आउँदा यस बावललाई ध्वनि यस्तै उपचारको सहयोग गर्ने हुँदा यसलाई विस्तारै हिलिङका लागि

प्रयोग गरियो । यसपछि नेपालमा सन् २००० बाट यसको प्रयोजन नहुन थाल्यो ।

श्रेष्ठले वागीश्वरी कलेजमा करिब ७३ प्रतिशत विद्यार्थी महिला रहेको र यस कलेजमा यस्ता गतिविधि हुन नदिन आफूहरू सचेत रहेको वताउनुभयो ।

१६ दिने लैंगिक हिंसाविरुद्धको अन्तिम दिनमा भएको यस कार्यक्रममा भक्तपुर अस्पताल ओसीएमसी संस्थाको फोकल व्यक्ति नविना थापा, भक्तपुर नगरपालिका बडा नं ९का वडां सदस्य ज्ञानबहादुर मानन्दरलगायत विभिन्न व्यक्तित्वको पनि उपस्थित रहेको थियो ।

उच्चमशीलतामा विकास छानिएका विद्यार्थीहरूद्वय निष्ठा कायष्ठ र कृपा प्रजापतिका साथै प्रस्ताव पेश गरेका अन्य विद्यार्थीहरूसित दोहोरो छलफल भएको उत्त कार्यक्रममा प्राचार्य धनकुमार श्रेष्ठले स्वागत गर्नुभएको थियो भने कलेज व्यवस्थ